

Допомога соціально вразливій категорії користувачів через бібліотечне волонтерство

(З досвіду роботи Рівненської обласної бібліотеки для молоді)

*Сергій Кравченко, завідувач відділом
організаційно-методичної роботи
та зв'язків з громадськістю
Рівненської обласної
бібліотеки для молоді*

Пріоритетним напрямком роботи Рівненської обласної бібліотеки для молоді в останні роки став інформаційний, дозвіллевий та бібліотерапевтичний супровід соціально вразливої категорії користувачів, в першу чергу підлітків з неблагополучних сімей та інвалідів з дитинства. Працівники бібліотеки допомагають таким користувачам адаптуватись в оточуючому світі, спілкуватись з однолітками, надають посильну консультативну допомогу з різних питань.

Ефективній роботі в цьому напрямку сприяє співпраця з громадськими організаціями «Кристал-М», Спілка батьків дітей-інвалідів із захворюваннями ЦНС «Стежкою добра», навчально-реабілітаційний центр «Особлива дитина». Останнім часом до цієї роботи активно залучаються бібліотечні волонтери – студенти РДГУ.

А почалося все в 2011 році, коли бібліотека отримала грант від програми «Бібліоміст» за проект «Ти в світі не один», який передбачав інформаційну підтримку і сприяння соціально-правовій адаптації вихованцям притулку для дітей служби у справах дітей при Рівненській ОДА із залученням студентів РДГУ в якості волонтерів.

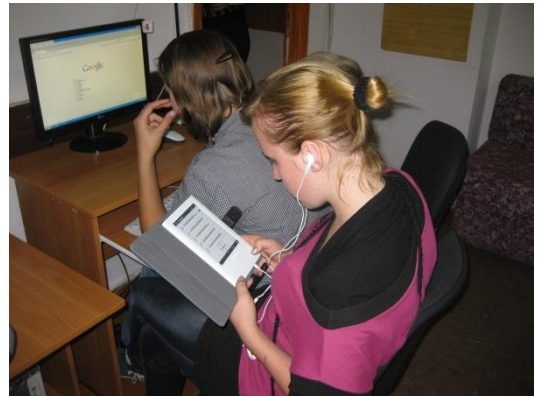
Реалізація проекту допомогла понад 30-ти дітям із неблагополучних сімей оволодіти навичками роботи з соціально-правовою інформацією та навчитися основам комп'ютерної грамотності завдяки проведенню ігрових тренінгів та практикумів. Широке використання комп'ютерних та мультимедійних технологій стимулювало у вихованців притулку розвиток інтересу до книги та читання.

В рамках реалізації проекту «Ти в світі не один» бібліотекою проведено широку інформаційну кампанію в місцевих ЗМІ та в мережі інтернет. Про акцію по набору волонтерів під назвою «Розшукується людина з добрим серцем» було поінформовано на сайтах: бібліотеки для молоді, Рівненського обласного відділення УБА, регіонального

інформаційного порталу «ОГО», газети «Рівне вечірнє». Результатом проведення запланованої акції став відбір 20 волонтерів з числа студентів Рівненського державного гуманітарного університету, які пройшли навчання за програмою «Основи волонтерського менеджменту» під час 2-денного семінару-тренінгу.

Протягом дії проекту проходила благодійна акція «Подаруй книгу у притулок» із паралельним збором грошових пожертв в акційну скриньку від відвідувачів бібліотеки, яким не байдужа доля дітей, позбавлених батьківської опіки.

Для вихованців притулку бібліотека влаштувала День відкритих дверей «Місце зустрічі – бібліотека», метою якого було знайомство підопічних з фондами, ресурсами та сервісами молодіжної книгозбірні. Діти дізналися, що таке 3D-книги, які можна не тільки подивитись, почитати, але й послухати. Досить велику зацікавленість виявили

гості бібліотеки до електронних рідерів, придбаних за кошти гранту, коли отримали можливість долучитися до електронного читання популярних бестселерів, або через навушники прослухати аудіо-книги.

Напередодні свята Покрови бібліотекарі та студенти-волонтери влаштували благодійну акцію передачі дитячому притулку у безоплатне користування бібліотечку казок, пригод та енциклопедій в кількості 80 прим. Відтепер кожен з його мешканців, від найменшого до самого найстаршого, отримав можливість почитати подаровані книги відповідно до своїх вікових вподобань та смаків, долучившись таким чином до читання сучасних, якісно оформлених українських видань.

Силами волонтерів задіяних у проекті в дитячому притулку відкрився бібліоліцей «Читай і стань кращим», метою якого було проведення різноманітних заходів, пов'язаних з популяризацією книги. У формі невимушеного спілкування проводилися бесіди про книги, голосні читання, декламування віршів, читка казок, спільний розгляд ілюстрованих дитячих енциклопедій різної тематики тощо.

Крім того з ініціативи волонтерів влаштовано костюмований «Осінній бал», під час якого для вихованців притулку було проведено різноманітні ігрові конкурси. Найактивнішим дітям вручено призи, а всім вихованцям – солодкі подарунки.

Реалізація бібліотекою у співпраці з волонтерами проекту «Ти в світі не один» допомогла вихованцям притулку оволодіти навичками роботи з необхідною інформацією, стати більш впевненими в житті і отримати нарівні зі своїми однолітками із благополучних сімей доступ до сучасних благ інформаційної епохи.

Коли розпочалися військові дії на Донбасі, бібліотека активно включилася в патріотичний рух на допомогу українській армії. Зокрема бібліотека налагодила зв'язки з представниками рівненського волонтерського батальйону «ДАР». Вони доправили дітям Сходу України та воїнам АТО кошики-допомоги з продуктами харчування і теплими речами разом з вітальними листівками «З любов'ю в серці», виготовленими користувачами бібліотеки.

Нещодавно відділ сімейного читання Рівненської обласної бібліотеки для молоді в рамках конкурсу міні-грантів бібліотечних ініціатив Рівненського відділення УБА здійснював реалізацію проекту «Життя без обмежень». Проект спрямований на подолання культурної ізоляції дітей з особливими потребами, для надання їм рівних можливостей, покращення їх становища у суспільстві, зміцнення здоров'я.

У проекті взяли участь 20 молодих осіб, які протягом трьох літніх місяців відвідували заняття з іпотерапії «Диво спілкування з кіньми», що відбувалися в Рівненському зоопарку за участі завідувачки секції «Кінний двір» Надії Ляшук, яка навчала їх верховій їзді з лікувальною метою. Для проведення занять бібліотекою для молоді

організовано доїзд учасників проекту за допомогою служби «Інватаксі».

Сяяли промінчиками радості очі дітей та щиро всміхалися їхні батьки, коли, завдяки допомозі і розумінню директора Рівненського зоопарку Олега Павлюка, на його території тричі збралися дружньою родиною читачі, батьки та бібліотекарі, щоб відсвяткувати черговий День іменинника. Постійні контакти із Рівненським зоопарком і надалі

допомагають бібліотеці для молоді проводити заняття з іпотерапії для читачів з обмеженими можливостями.

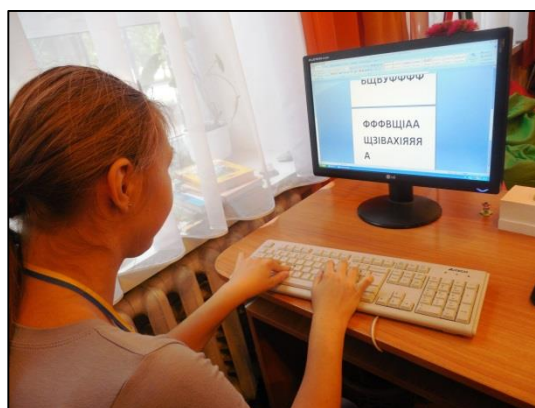
Кожна дитина потребує захисту, уваги і тепла від небайдужих людей, проте особливої турботи потребують ті, хто не тільки обмежений фізично, але й втратив свою домівку. Тому для переселенки із Донеччини Інни Кравчук святкування свого 15-річчя в молодіжній бібліотеці було несподіваним і приємним сюрпризом. Від своїх ровесників – рівненських школярів вона отримала щирі вітання, від дорослих – солодкий стіл для всіх запрошених, а учасники проекту, діти з особливими потребами подарували іменниці намистинки, виготовлені власноруч під час відвідування майстер-класів у відділі сімейного читання молодіжної книгозбірні.

Слід зазначити, що в рамках реалізації проекту «Життя без обмежень» під керівництвом майстрині Антоніни Шафранської було проведено 12 майстер-класів в різних техніках та з різними матеріалами: виготовлення ляльки-мотанки, привітальних листівок, орігамі, вироби в техніці квілінг, штампування, торцювання. За кошти гранту було закуплено відповідний інструментарій, комплекти бісеру, кольорового паперу, льняне полотно, конопляний шнур, нитки, а також 6 комплектів пазлів.

Під час майстер-класу з бісероплетіння «Чарівні намистинки» учасники заходу мали змогу ознайомитися з методикою виконання цього виду декоративно-ужиткового мистецтва, а потім самі виготовили чудове намисто з бісеру та отримали масу задоволення від спілкування між собою.

Майстер-клас з екотерапії «Вернісаж літніх барв» включав в себе навчальну, реабілітаційну, комунікативну та корекційну складову. Під час заняття діти ознайомилися зі світом рослин, навчилися малювати чудові пейзажі, використовуючи природні матеріали із застосуванням техніки образотворчого мистецтва – «штампики».

Бібліотечні працівники теж долучилися до таких бібліотерапевтичних заходів як ігротерапія, під час яких діти з обмеженими можливостями складали

пазли із зображенням казок для розвитку уважності, розумових процесів, уяви та творчого мислення. Для старших за віком – підлітків з особливими потребами проводились індивідуальні заняття з вивчення комп'ютерної клавіатури для розвитку маніпулятивної діяльності кінцівок рук.

Проведення таких майстер-класів сприяли розвитку у користувачів з особливими потребами уяви, фантазії, моторики рук, пам'яті, концентрації уваги тощо. Сьогодні в бібліотеці для молоді на постійній основі діє творча майстерня «ART-простір», де раз на тиждень діти з особливими потребами мають можливість через навчання різним видам декоративно-ужиткового мистецтва досягти певних позитивних зрушень в емоційному, інтелектуальному і особистісному зростанні.

В ході реалізації проекту «Життя без обмежень» особливо слід відзначити роботу студентів «Школи волонтерів» психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету. За участі бібліотекарів студенти-волонтери написали казку за мотивами мультфільму «Шрек» з простим та цікавим сюжетом і провели групове заняття з казкотерапії для дітей з особливими потребами «Казка про чарівні пригоди Шрека та його друзів». Під час заходу діти разом із волонтерами, перевдягненими в костюми казкових героїв, які було взято напрокат у Рівненського академічного обласного театру ляльок, занурились в яскравий світ емоцій, пережили нові пригоди та отримали чимало радості.

Створення особливої атмосфери з обов'язковим «щасливим кінцем» є основним засобом казкової терапії, який допомагає дітям з особливими потребами позбутися страхів і комплексів. Особливо такий вид терапії дієвий для дітей з обмеженими можливостями, адже простий та цікавий сюжет м'яко впливає на підсвідомість, допомагає розслабитися, відвести увагу та тривожність від себе та спрямувати її на героя, підсвідомо підводячи паралелі, шукаючи в собі причину своєї проблеми та шляхи її подолання.

У подорож країною казок мали можливість вирушити діти та молодь з особливими потребами під час проведення літературного диліжансу «Впізнай казку», який організували для них бібліотекарі і волонтери. Учасники інтерактивного дійства проявили себе у

різноманітних конкурсах та вікторинах: долали книжковий лабіринт, відгадували казкових героїв з улюблених мультфільмів, приймали участь у веселих іграх, а в кінці з великим апетитом почастилися солодощами, які придбала бібліотека.

Молоді студенти-психологи із «Школи волонтерів», майбутні фахівці своєї справи, виступили з ініціативою провести групове психологічне заняття з дітьми з особливими потребами «Відчини серце – допоможи дитині». Основна мета занять, що мають вигляд невимушеної зустрічі, – познайомитись з дітьми, налаштувати їх на позитивний настрій, допомогти адаптуватись в соціумі, відкрити свої кращі сторони. Перша така зустріч проходила в ігровій формі, під час якої діти ділились позитивними емоціями, залюбки спілкувались, фотографувались, розповідали про себе.

Згодом ці заняття перетворились у щотижневі засідання психологічної студії «Сходинки взаємин» для дітей з особливими потребами, до яких приєдналися їх батьки. Тематика занять має назви «Зробимо дітей щасливими разом», «Територія добра і милосердя», «Подаруємо один одному промінчик добра» і носить характер інформаційно-психологічної підтримки батьків та їх особливих дітей і спрямована на гармонізацію відносин в сім'ї.

Реалізація проектів з інформаційно-культурної та психосоціальної підтримки вразливої категорії молоді надала Рівненській обласній бібліотеці для молоді унікальну можливість вийти на якісно новий рівень бібліотечного обслуговування користувачів з особливими потребами, сприяла створенню комфортних умов для їх інтелектуального та культурного спілкування, а досвід проведення сучасних і креативних бібліотерапевтичних заходів дозволив збільшити кількість користувачів та розширити асортимент бібліотечних послуг.